



Sy-li spěwał,  
Pilnje džěłał,  
Strowja će  
Swójbny statok  
A twój swjatok  
Zradny je.

Za staw sprócný  
Napoj mócný  
Lubosć ma;  
Bóh pak swěrný  
Přez spar měrný  
Cerstwosć da.



Njeh ty spěwaš  
Swěrnje džěłaš  
Wšědne dny;  
Džěń pak swjaty,  
Duši daty,  
Wotpočń ty.

Z njebies mana  
Njeh čí khmana  
Žiwnosć je;  
Žiwa woda,  
Kiž Bóh poda,  
Wokřew će. F.



## Sserbske njeđzelske łopjeno

Budyščin

20. januara 1929

Baužen

Čištoč a nakład Ssmolerjez knižicziščezěrnje a knihačnje, šap. družstwo s wobm. ruk. w Budyščinje  
Wuhadźa kóždu kobotu a płaczi šchwórczłěrnje 108 šlotych pjenjeźłow

## 400lětnemu jubilejeje Lutheroweho Małeho katechiźma 1529—1929.

Šap. štučki 8, 30. 3.: Tuž pšhiběža Filip a křyscheše, so wón (t. r. komornik s Murškeje) profetu Jesajaka čitašče, a džěšče: Srosumišč tež, šchož čitašč? Wón pak džěšče: Kał móžu srosumić, hdyž mi to nihto njewułoži? A na-  
prošy Filipa, so by na wós štupek a šynyl so k njemu.

Komornik kraloweje Kandazešy s Murškeje běšče w Jerusaleme so k Bohu modlił. Tež wón šaczuwašče něšchio wo wěrnosćzi, kotraž běšče w nabožinje židowskeho luda wobšamkńjena, wošebje w pišmach profetow. Na domojpuczu wón čitašče na šwojim wošu šedžo měštno s profety Jesajaka a njemóžesče to prawje rosumić. Na Knješowe namo-  
wjenje pak pšhińdže runje japoshtol Filip na tutu drohu, kotraž s Jerusalema do Gazy wjedžesče, a pšhistupi k wošej komornika a jako jeho křyschi čitacž w Starym testamencze, so jeho woprašča: Srosumišč tež, šchož čitašč? Wažne to praščenje. Ša komornika njeběšče loško, runje tele rjane wěščeženja na Šbóžnika srosumić. Ale japoshtol Filip jemu woczi wotewri a k šlubjenju profecziškeho šłowa móžesče je-  
mu tež dopjeljenje hižo podacž; pošćezesče jemu mjenujzj ewangelijon wo Křystužu.

Sbožowny, špokojeny a wobohacženy so komornik domoj wróczi. Š modlitwu běšče so špokojil, se srosumjenjom šwjateho Pišma so wobohacžil a nětko mějesče, hdyž jeho šemške

kubla njěšpokojachu, najšnutštownišchi pošćad, šwojeho Šbóžnika.

Srosumišč tež ty, šchož čitašč? Haj, čitašč ty, lubny čitarjo tutnych rycžłow, šzyla w šwjatym Pišmje? Loško wšchał njeje ša džěnknišchi šplah šebi w šwjatym Pišmje hnydom prawe měštno namačacž abo ša kóždy džěń abo kóždu škladnosć šebi prawje natwarjaze wotdžělenje se šwjateho Pišma wušwolicž. Ludžo našcheho čžaša, wošebje młódschi, šu pšchemało doma w šwjatym Pišmje, haj młódzi husto došć s zylej wulkej bibliju njewědža wjele šapocžecž abo šebi žane měštno k natwarjenju w njei namačacž. Dobru šlužbu nam tohodla našch Bibliški pucžnik wopošajuje, kiž na kóždy džěń lěta wěšty ššpruch s biblije pošćicža. Tež wottorhanške ššchesczijske protyki abo twój Pucžnik do šwjateho Pišma abo Pošajowar wotdžělenjow šwjateho Pišma ša njeđzele abo šwjate dny w pšhidawku k twojej šerbskej bibliji móže čzi tu šlužbu dokonjecž. Šdyž potom so ššpruchej hiščeže wuškladowanje pšhišamkńje, kaž we wšchelakich wottorhanškich protykach, je to wošebita šlužba.

Kał wjele čzežicho pak dnybjesče tola našchim prawótžam padnyčž, so do zyleje wulkeje biblije namačacž a ju prawje srosumić, hdyž woni tola wjazy lěšćotkow po pšhišeczu ššchesczijskeje wěrn njeběchu žanu bibliju měli, ale jenož nje-

dželste sczenja a epistole, to reka te wotdželenja, kotrež we Božich službach so pšhecžitachu abo wo kotrychž so předowašche, snajachu! Haj, mlody Luther sam, prjedy hacž wón přenju znyu bibliju do rukow dosta w Erfurcze, wo njej wjele wjazny njewědžesche hacž te njedželste sczenja a epistole. Kelto hórje hakle dyrbesche potom i prostym ludom stejecž! Kak móžesche lud sžyła wučzbu a wěru biblije dokładnje sešnacž, hdyž jemu ju nihtó sa žobu njepošicžesche abo jeje hłowne wučzby i krótkka na srosumliwe wašchnje hromadu nješestaja? Tohodla so tež w znyej Němskej wulka njewědomosč w nabožinskih wězach namakasche. To běsche Luther sam pšchi žwojich zyrkwinych wšitazijach šhonil, pšchi kotrychž so wulka duchowna nusa, njewědomnosč a lěnosč wožadnych pokasa, wožebje někotři wožadni so lěta dolho k Božemu wotkasanju komdžachu abo wjele wo nim njewědžachu, haj tež Wótčzenasch njemóžachu, wěru njesnajachu prawje a běchu živi bjes wnjchšich šajimow „kaž luby šót“. Tež šararjo šami njemějachu husto dočej dožahazu šhmanosč a wučženosč k předowanju abo wobhonjenosč w Šwjatym pišmje. Jedny wo šwojej hłownej wožadže Bože wotkasanje po ewangeliškim wašchnju, ale wo šwojej filialnej wožadže po katoliškim wašchnju wudželesche. Tež druge brachi a njeporjadki so mjesnimi hišcže namakachu. Tehodla so w l. 1528 přeni ewangelišny šuperintendentojo postajichu, kiž bychu nahladowali šararjow šwojeho wokrejša.

Tale zyla duchowna nusa, kotruž Luther na šwojich wšitazijach šhoni, jeho nusowasche, w l. 1529 šwój „Mały katechišmus“ wudacž! 20. januara 1529, to reka runje nětko pšched 400 lětami Wittenbergski kaplan Šurij Rörer šwojemu pšheczelej, měšcžanskemu pišarjej Šchčžepanej Rothej, pišche, so šu wot Luthera tak e wudate, kotrež na najkrótsche a najproščisše wašchnje Lutherowny katechišmus sa džecži a czeledž wopšhijeja. Dopotasane je, so je Rörer i tym přenje ši hłowne wučzby (hawptšhtuki) Lutheroweho Małego katechišma měnil. Pišchetož niz w knihach je najprjedy Lutherowny katechišmus wušchoł, ale w liščžinach (plakatach), kotrež móžachu so na scženu powěšnyč, so mějesche kóždy wšchědnje Bože kašnje a wěru a Wótčzenasch pšched woczomaj. Tak lěška šměny wopravdže šwojecžicž 400lětny jubilej katechišma.

Kak i krašny je tola Lutherowny katechišmus! Wo krótkim tekščje scžehuje wukładowanje, a to je krótko, konkretne a ludowe, so by tež džecžo a wšchědnny muž jo srosumil. Šorma praščenjow je drje so i wšitazijow šem wobšhowala, ale tež jo mohłoj šarschej doma džecži a czeledž so woprašecž. Rěč je krótkka jadriwa, tak je so hacž do dženknišchego dnja we němskich katechišmach wobšhowala. Runjež šu wšchelake šlowa šestajene a našchemu cžakej njesrosumliwe, šebi tola njejšu nowšchi wudawarjo šwětili, w Lutherownym tekščje wjele pšcheměnicž, so njebychu i tym znyu móžny šacžišcž Lutheroweje rěče wošlabili.

Šhto Luther p o d a w a w Mały m katechišmje? To najwažnišche je Šwjateho pišma, šchtož dyrbesche kóždy šchescžijan k šwojej šbóžnosčji wjedžecž: Najprjedy Boži šakoi i wukłotnym wukładowanjom, niz po šwonkownym srosumjenju Šarisejškich po pišmiku, ale po duchu, w myšli Šesufoweho předowanja na hórje; potom šchescžijansku wěru i pocžahowanjom na jenotliweho wěrijazeho šchescžijana a pokasajo na našche pšchisłušchnosče džakownosče napšhecžo Wótčej štworiczelej, našchemu Šbóžnikej wumóžerjej a šwjatemu duškej šbóžnosč škutkowarjej a trošchtowarjej. Šhutnosč a nusnosč Šhryšufoweho wumóžeršchego šutka wón wupraja i tymi šlowami: „Kiž mje šhubjeneho a šatamaneho cžlo-

wjeka je wumóhł, warnowak a dobył wot wšchitkich hřechow, wot šmjerče a wot cžertowšchego možy“. Š klasiškim šlowami wón šamer Šhryšufoweho wumóžeršchego škutkowanja, wožebje jeho njewinowateje šmjerče, rjšuje, hdyž rjeknje, „so bych ja šam jeho a wo jeho kraleštwje pod nim živy był a jemu šlužil wo wěčnej prawdosčji, njewinowosčji a šbóžnosčji“. Škóncžnje nam Wótčzenasch jako modlitwu wo džecžazny dwěrjenju k Bohu, wo duchu a wo prawdže wukładowuje. Šošdžišcho je hišcže wučzbe wo šwjatej šchecžizny wo Božim wotkasanju pšchidał. Luther je tak wšcho, šchtož dyrbi šchescžijan k šwojej šbóžnosčji wjedžecž, do krótkich, jednomych šlowow šestajal. Jeho katechišmus je to, šchtož dyrbesche po jeho myšli byč, prawa biblija sa laikow abo sa prosty lud. Wón lud woczehnje k srosumjenju biblije, jemu Šilipowu šlužbu wopotasajo. Wo katechišmuš w podobje knihow so nam přeni ras 16. meje 1529 pišche.

Lutherowny Mały katechišmus namaka wukłotne r o s - š c h e r j e n j e, wón běsche wopravdžita potrešnosč. Luther šam čžyšche rad znye žiwjenje katechišma woštacž: „ja njemóžu wustudowacž ani dowuknyč, ale wšchědnje wo nim wuknu a so po nim modlu se šwojim šynom Šanšom a je šwojej džowcžicžku Madlenu. Jeho katechišmus bu domjaza, škulška, zyrkwiniška, haj ludowa kniha. Wulki štawišnaš němsšchego luda Šeopold Šanka pišche: „Wón je runje tak džecžazny, kaž hluboki, tak loško srosumliwy, kaž njewušlědomny, jednomy kaž nadobny. Šbožowny, šchtož šwoju dušchu i njeho šchecžesche, kiž so jeho džerži! Wón ma nješachodny trošcht wo wšchěm cžaku, sa cženkej škoru jadro wěrnosče, kotraž móže tež nanajmudrišchich špokojicž“. Šan Šathesiuš, Lutherowny pšhecžel praji: Šdyž Luther hewak ničžo dobrego njeby wuškutkowal, hacž so je wobej katechišmaj (Mały a Wulki katechišmus) do domow, škulow a zyrkwjow pšchinjeł a so je modlitwu do wobjeda a po wobjedže a rano a wječor šawjedł, so jemu zny šwět njeby mohł sa to dodžakowacž“.

Šk o d n y Lutheroweho katechišma šu njewuprajomnje rjane. Luther šam šmėdžišche to pštnyč a praji, so mlodžina i katechišmom (a i bibliju) tak wotroščje, so jemu to wo wutrobje derje cžini. 400 lět je katechišmus nětko našchemu ludej šwoju woczehnješku a natwarjazu šlužbu wopotasal. Ša tole žohnowanje so dženkka njemóžemy Bohu dodžakowacž. Zny šmyšlenje najnadobnišchich duchow našchego luda je pohńute było wot Lutheroweho katechišma. Haj zny šchlachty a wšchitke woršchty našchego luda šu pšches njón šchescžijansku nabožinu a srosumjenje Šwjateho pišma namakali. Našche šchule šu pšches katechišmus (a Bibliške štawišny) wožebity ras, šchescžijanski ras, dostale.

Katechišmus so tež bórny do wšchelakich rěčow pšcheložowasche šwojeje wažnosče dla. Našch hornjołužiški šerbski lud jón tež šache dosta, haj prjedy hacž zny bibliju, šamo prjedy hacž Nowy Šestament. Wón běsche jeho „ludowa biblija“. Šserbja Delnjeje Łužizny dóštachu hižo w l. 1574 Lutherowny Mały katechišmus šerbsšchcženy wot Šlbina Šollera, šararja wo Šchupzu wo Šlótach. Šserbja Šornjeje Łužizny dóštachu jón w l. 1597 a to pšcheloženy wot Šwazšlawy Š o r j e c h a (Šarichija). Wón je dožnyla najšarscha wo Šornjej šerbsšchcžinje cžišcžžana kniha. Šorjech so narodži wo Šrodžišcžju, bu wo l. 1587 i kaplanom wo Šodžiju, 1589 se šararjom tam a šemrě tam wo l. 1618, 54 lět šary. Šenicžki šbytkny šksemplar Šorjechoweho katechišma škluscha Šanachowej knihowni pšchi Šichalskej zyrkwě wo Šudnišchinje, namaka pak so nětkle, kaž pšched krótkim hakle šhonič, wo knihowni Šorabija (Łužišchego Šrědaršchego towaršstwa) wo Šipšku



Dr. Marczin Luther

a je, dolelž je jenicžki swojeho raju, jara drohotne wobže-  
dženstwo tuteho studentsteho towarstwa. Worjehowny kate-  
chismus běše so nimale 100 lět jako jenicžki swojeho runja  
wot (hornjo-) herbskeho luda trjebał a wučazym kaž wał-  
njazym swoju zohnowanjapołnu službu wopokasał. Sa tu-  
tón znył czaž so doznyła njeje wjele wjazny herbskich knihow  
wudało, dolelž so se wschěch stron wotemrěcže Eserbow wo-  
czakowasche. — We Worjehownym katechizmje stejitej němsti  
a herbski tekst pornjo hebi.

W l. 1693 wuda so „njebo D. Marczina Luthera Mažny  
katechismus, na wožebne porucenje krajnych stawow Hornjo-  
lužiskeho Marthrabinstwa do herbskeje rěcže pschekoženy“.

Po nim bu wudaty „Schërachowny katechismus“ w lěcže  
1716, kiž je wot Schiracha po Worjehownym katechizmje  
pschedželanj, a to dospołnje. Wot njeho so hišcže jenicžki  
eksemplar w Žitawstkej měščczanskej knihowni namaka.

Po nim bu wudata znyła licžba „s wukładowanjom“, na-  
pošledku katechismus Ernsta Bohuwěra Jakuba,  
fararja pschi Michałskej zyrkwi w Budyschinje, a potom wuń-  
dže wot jeho syna Jurja Jakuba, fararja w Nježwa-  
czidle: Mažny katechismus dr. Marczina Luthera se schprucha-  
mi s biblije, zyrkwinskimi thěrłuschemi a thoralnymi hložami  
(wuknjenja wot kralowskeho ministerstwa wschitkim saskim  
šulam porucžene, herbskim šulam herbske podate). Tekst  
je w pošlednim czažu sažo dwojorěczny, na lěwej stronje  
herbski, na prawej němsti. Prawopiž je schwabachski, a herbs-

ka rěcž hišcže thětro poněmsta, pschegara po słowje s něm-  
cžiny pschekožena. Dolelž pak našche džěczi nětkele w šuli no-  
wy (analogiski) prawopiž wuknu, je herbske wučer-  
stwo nowy wudawł tuteho Jakuboweho katechizma šhotowi-  
ło, kotrnyž ma nowy prawopiž s łacžanskimi pižmitami a po-  
rjedženu herbscžinu.

Po herbskim katechizmje, abo wožebje po Jakubowym,  
žmy my dženznišchi ewangelszy Eserbjo swoju nabožinu se  
wulleho džela wuknyli, a šchož móžemy s njeje do słowow  
draščicž, to mamy swjetscha s tuteho katechizma. Kajke žoh-  
nowanje sa znył našchu dženznišchu šchlachtu! Někotryžtuli,  
kiž na swojim ložu thorošcže abo w swojich starych lětach,  
hdžež jeho woczi njemóžetej wjazny cžitacž, so na městna swja-  
teho pižma dopomina abo tež w swojej kšescžijanskej wěrje  
trošcht cžerpa, ma so sa to swojemu herbskemu katechizmje a  
tež tej šuli džakowacž, kotraž je jemu jón wučizka. Kajke  
žohnowanje je so šnyła sa 400 lět wobštacž Lutheroweho ka-  
techizma do našcheho luda wuliwało! Šatorjenjenošcž na-  
šcheho luda do Sswjateho pižma a do wěry s trjebanja a se  
wuknjenja katechizma wukhadžeše.

Dženznišchi dženi so snajmjenšcha w Sakskej po nowym  
wučbnym planje žana wožebita katechizmowa wučžba wja-  
zny njewudželuje, ale jenož Bibliške stawisny, pschi kotrnyž pak  
so wě, žmě so katechismus sohu wužiwacž a naložowacž.  
Strach wobšteji, so pschichodny splah njebudže wjazny tak hłu-  
boko w swojej kšescžijanskej wěrje wobhonjeny, a so drje  
šnyła njebudže tak kručže w Sswjatym pižmje stacž. Wojimny  
so, so je s pschikrótschenjom nabožinjteje wěry najlěpschi czaž  
sa kšescžijanske roswucženje, wožebje pod dženznišchimi  
wobštejnošcžemi nimo. To pak je wulka škloda. Nadžijom-  
nje so tola kšescžijanszy starschi dopomnja, so mjes sohu  
organisuja a hebi dožahaze a dokładne roswucženje swojich  
džěczi w nabožinjte žadaja, kaž wschaf so to we wschelatic  
štronach němsteho kraja hižom stawa. Na kónzu tola tež šarja-  
dowanje šhule sohu wot wole staršich wotwižuje.

Wažne pak je tež, so džěcžo po konfirmaziji swoj kate-  
chismus do kuta njecžiznje abo druhim pschewostaji, ale hebi  
jón sa czaž žiwjenja thowa a tež jako dorošcženy cžłowjeł da-  
le w nim wuknje, kaž chzysche Luther žam rad czaž žiwjenja  
šhulek katechizma wostacž. Wschelake wučžby w nim jako do-  
roščeni hlubšcho srosumimny. Wón tež nam srosumjenje Sswj.  
pižma wolóži. Waž hebi tež ty, herbski krajano, sažo snowa  
swoj katechismus! Wón wopšchija kražne parole kšescžijan-  
skeho pošnacž! —

Snajesč ty hišcže swoj katechismus? Tak so něhdy  
dušchepastyř khudeho hrěšnika w jastwoje praschesche, kaž D.  
Blankmeister psche. Nicžo na słóšniku žaneho šacžišcžja nje-  
cžinjšche, ale dopomnjecže na katechismus jeho porašny. We  
nim psches njón na jene dobo dopomnjecže wotucži, na wschě  
Bože kasnje, kotrež běše něhdy wuknył a — pošdžišcho tak  
šle pschestupil. Snajesč ty swoj katechismus? To njech tež  
tebe a našch znył lud, wožebje mlodžinu, dopomni na Bože  
njelachodne kasnje, ale tež na našchu kražnu kšescžijanski  
wěru a na swjatu kšecženiznu, na prawe modlenje a na  
Bože bohate wolkasanje, ale tež na najwažnišche šchpručhi  
Sswjateho pižma a na najrjenšche parole našchich spēwarškich!  
Wón móže nam wopokasacž Žilipowu spomožnu službu. Ke-  
temu njech Bóh Knjes nam katechismus šđerži a jón žohnuje!

Ksch. w Kl.

## Božastvi

### ſ Worjehoweho přenjeho ſerbſkeho katechiſma.

Wopſchijecze Worjehoweho katechiſma je ſpodziwnje ſarjadowane. Najprijedy je titul (jenož němſki), potom pſchedrěč Luttichja, ſararja a ſuperntendenty w Biſkopizach, potom pſchedrěč Worjeha (wobej jenož němſkej), potom 5 hłowne wučzby (hawptſchtuki) ſerbſke a němſke, ale b j e s w u k k a d o w a n j a, po nich rańſcha a wječorna modlitwa, ſerbſka a němſka, a paczeř do wobjeda a po wobjedze ſerbſki a němſki; na to ſečchujaja ſažo 5 hłowne wučzby (hawptſchtuki) ſ w u k k a d o w a n j o m, ſerbſke a němſke, a ſkónčnje kſcheczeńſke a wěrowanſke knižki a žohnowanje, wſcho we wobojej rěčzi.

Bože džekacz kaſnje bjes wukładowanja tam takle ſteja:

#### The džekacz kaſni Bohſke.

1. Ja ſum ton knes twoi Boh ty nederbiſch ijnech Bohow mncz pſchimni.
2. Ty nederbiſch teho mena tweho Boha newuſchitni wuſchuwacz.
3. Ty derbiſch ton ſwete dzen ſweczicz.
4. Ty debriſch tweho wotca a twoiu macznr czesci mncz ſcho ſo tebi debri poidze, a dolho ſchiwa budzeſch na ſemi.
5. Ty nederbiſch mordowacz.
6. Ty nederbiſch nakajanſtwo hnacz.
7. Ty nederbiſch kranucz.
8. Ty nederbiſch falſchneho ſwetſchena rittczacz pſchetziwo twemu Bliſchemu.
9. Ty nederbiſch poſchadacz tweho Bliſheho Cheiſhe.
10. Ty nederbiſch poſchadacz tweho Bliſheho Schäna, wotrozka, džowki, ſkotu a niczoho ſtoſch jeho jo.

Ja ton Ktes twoi Boh ſum jeden ſurowe Boh, kiſch do mach peta te hrechi tech wodcow na tech džecoch acz do ceczeho a do ſworteho ſtawa. Ale tym kiſch me lubuja, a moje kaſni džerſcha, czinu ja dobrotu do towſent ſtowoch.

### Ewangelſki ſwjaſt wo jubileju Lutheroweho katechiſma.

Ewangelſki ſwjaſt, to je ſjednoczeńſtwa wſchěch ewangelſkich zyrkwjow Němſkeje, wobrocza ſo ſa tuto ewangelſke jubilejne lěto ſe ſečchowazym ſłowom:

„W lěcze 1929 ſwjeći ewangelſke kſcheczeńſtwa 400lětno wopomnjecze toho lěta, w kotrymž Marczin Luther dari ſwojemu ludaj Mały katechiſmuſ. Se wſchěmi ewangelſkimi kſcheczeńſtwanami wopomina Ewangelſki ſwjaſt džakowny to bohate žohnowanje, kotryž je ſ tutyh knižkow wukładžalo. Mały katechiſmuſ je ſo ſchulſka kniha, domjaza kniha, zyrkwinska kniha a ſažońna kniha ducha němſkeho luda ſečiniła a to po ſłowach Luther a ſameho: „Die Laienbibel“, darinnen der ganze Inhalt der chriſtlichen Lehre begriffen iſt, ſo einem jeden Chriſten zu der Seligkeit zu wiſſen vermuten.“ Kyſy němſki po ſwojim wuraju, jednorje bibliſki w ſwojim wobſchahu, tak by wón němſkemu ludaj poklad duſche, ſ kotrehož je pſchezo ſažo czerpał mōz wěry, ſaklad žiwjenja, ſylnoſeč w czerpjenjach a troſcht ſa wutrobu.

Czaky ſu ſo pſcheměniſke, tola korjenje nabožnje a dobreje kultury woſtatowaju w wotměnjowanju lěſtotkow te ſamſne. Te Bože kaſnje kaž Luther je ſa duſchu piſche, to wuſnacze wěry, kotrež je wón ſe ſwojim: „To je ſawěſeje wěro!“ podſhglował, to ſwjaſanje na Boha, jeho ſłowo a jeho ſakrament, kſcheczeńſke waſchnjo a pobožne žiwjenje — to ſu njewotſtrojomne ſaklady ja naſch lud.

To wopominanje tuteje ſłoteje knižki ſwjećimy w czažu nabožneho roſpada a kaženja dobrch poczinkow — tuteje ſłoteje

knížki, kotrež je wulki němſki ſtawisnac Leopold ſ Ranke to czeſtne wopisno napiſał: „Tuta knižka je kaž džeczazeho tak tež hłubokeho ſmyſhlenja, je kaž ſrohmliwa tak njewuſlědžomna, je jednora nadobna; ſbožomny, ſchtož je ſwoju duſchu ſ njej ſylniſ, ſchtož ſo jeje kručze džerži.“ Czim wótriſcho pomina Ewangelſki ſwjaſt, hladacz tutón poklad, kotryž je nam Luther ſawoſtajil. Winowatoſeč je, tutón poklad, kotryž mamy, nakožowacz, wutriebacz. Tole žórlo, ſ kotrehož ſu lěſtotki czerpale, dyrbi tež na ſchemu czakej rěči žohnowanja dawacz, a ſ teho ſchtona, kotryž je nam Luther ſadził, dyrbi tež hiſchcze najdalſchi pſchichod płodny ſcheczipacz.“

## Zyrkej a ſtat.

W Saſſkej ſu ſaſki ſtat a ewangelſka-lutherſka zyrkej a romſko-katolſka zyrkej jednanja dojednali, kotrež ſo ſ pjenježnym roſpadžowanjom ſtata ſ zyrkwjomaj ſaběrachu. Schtož ſu wotym wučziniłi, ſo bórſy ſaſkemu ſejmej pſchedpołožili. Nadžijomnje ſo w ſejmje wjetſchina ſa to namaka, pſchipoſnacž ſtare prawa zyrkwje a jej dacž, ſchtož ma prawo, ſebi žadacz.

## Wſchelake ſ bliſta a ſ daloka.

Jubilej Małeho katechiſma žada ſebi, ſo bychu ſo wſchitzy ſ tutej wulzy wažnej knižku ſaběrali, ſo ſ njej a jeje wučzbu hiſchcze bóle ſejnali a potom ſwoje žiwjenje po njej ſtožowali. Tohodla budž kōždy tež wo to proſchenty, ſo by nimo katechiſma wužiwal tež wſcho to, ſchtož nětkle ſerbſke a němſke czaſopisny a kopjenja piža wo katechiſmje, a runje tak te wſchelake ſpižy a knihi, ſerbſke a němſke, kotrež ſo ſ katechiſmom ſaběraju abo hewał wo nim rěčja. Pſchi tym chžemy tež raſ ſažo pſchecžitacz a pſcheſtudowacz wſchě knihi, kotrež nam wo naſchim dra. Marczina Luther a wo jeho wulkim ſkutku reformazije roſprawjeja. Schtož njeby ſam žanyh tajkich knihow mēł, tomu wobſtara Esmolerjez knihańja wſchě pſchihōdne a runje tak tež wožadny ſarať.

ſ Hrodziſchcza. Zyrkwinska roſprawa wo lěcze 1928: Narodžilo je ſo 38 (42) džeczi, mjes nimi 5 njemandželſkich, a to 23 (24) hōlżow a 15 (18) hōlżow. Mjes nimi beſchtej tež dwōjniſaj a to hōlčžy. ſ tutyh džeczi ſtej dwě w bēhu lěta ſažo ſemrēkej. Je ſo mjenujzy narodžilo w Raſojdach 9 džeczi, w Hrodziſchcžu 6, we Wichowach a we Worzynje 5 a w Droždžiju 3 džeczi, w Brēſezcha, Kortnizy, Njechornju a Skanezach 2 džeczi a w Bēlej Horje a Wujeſchku 1 džeczo. Nimo toho je macž ſ Droždžija w Budyſkej khorowni džeczo porodžila. Pſchipowedanych bu 27 (22) porow, ſwěrowanych 19 (15). Semrēko je 17 wožobow (29), a to 7 mužſkeho a 10 žōńſkeho rodu. Najwſchſcha ſtaroba bē 79 l. 2 m. 28 dnjow. Mjes tymi, koſtiž bēchu pſches 20 lēt ſtari, bēchu 1 nježenjena žōńſka, 2 ženjenaj mužaj, 5 ženjenych žōńſkich, 2 wudowzaj a jena wudowa. Spowēdnych bē 2086 (2081) a to 895 (896) mužſkich a 1191 (1185) žōńſkich, 1536 (1543) Eserbow a 550 (538) Němzow. Domach woprawjenych bu 77 (78), 70 (70) Eserbow a 7 (8) Němzow. Paczeřſkich džeczi bē 37 (43), 12 (20) ſerbſkich a 25 (23) němſkich. Wunoſch ſbērkow je był 1055,50 hriwnow. Wſchſche toho je ſo 720 hr. ſa mižijonſtwa mjes pōhanami nadawał, wot jenej wožadnej ſamej 200 hr. a jeneho wožadneho 50 hr. Wſchitkim dariczelam wutrobny džat.

Diſtowanje: W. we W. ſa Septuag.

Samolwity redaktor: ſarať Wyrzacž w Noſaczizach.